

Ljósins ljós — Ljóðsins ljóð

Heðin M. Klein
»Ljósins ljós«,
yrkingar.
Egð forlag 1985.
50 kr.

Fyrst tú heyrir, at nýggja yrkingasavnið eftir Heðin M. Klein eitur 'Ljósins ljós' kemur ferð á hugflogið, og hon økist, tá ið tú lesur á permuni, at savnið í veruleikanum eitur »Ljósins ljós«. Men tá ið tú so kemur til fyrstu síðuna inni í bókini verður tú kanska fyrst heilt í ørviti, tí nú stendur »Ljósins ljós«, men síðani varnast tú, at skil er í hesum — hóast annað heitið er ein prentvilla. Hetta er einki annað enn ein heppin prentvilla, ið gevur heitinum á bókini eina eyka merking, ið samanfatar savnið á sin serliga hátt. Yrkingarnar ikki bert lýsa, tær ljóða eisini, og myndirnar eru bygðar á tað, sum hoyrist og sæst.

Tað hevur altíð verið nakað serligt við heitinum á bókunum hjá Heðin M. Klein. Tey kunnu vera heilar yrkingar í sjálvum sær, sum »Væmingar og vaggandi gjálv« (1969) og samstundis lýsa innihaldið í bókunum sum »Strandvarp« (1983).

I »Ljósins ljós« eru yrkingar um listina, »Listin kann vera« og »Yrkjarin«, um ástinaí tí vakra og sansaliga »Konuljóði«, um livs-spurningar í náttúruyrkingunum »Gras« og »Løgir og líkindi«, og um hugflogið hjá skaldinum og barninum í »Gandandi« og »Barnsins summar«. Hetta eru yrkingar, har skaldið sjálvt stendur í miðjunni — tað eru sannfæringar og innaru upplivingar hjá skaldinum, ið verða lýstar. Aðrar lýsa sinnisrørslur settar í gongd av ytri ávirkan og upplivan — hetta eru t.d. ferðayrkingarnar.

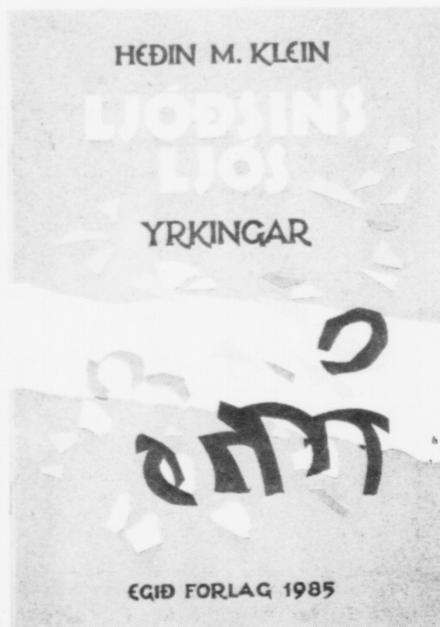
»Summar á Fjóni«, »Høg-tíð«, »Fuglar í Oslo« og »Reykjavík by Night«, har fremmanda umhvørvið, náttúra og fólk verða lýst, og skaldið sjálvt heldur seg eitt sindur burtur frá. Ein yrking, »Til tey vitandi«, er ognad Erlendi Paturssyni og minnir á, hvussu týðandi tað er, at lata onnur fáa part í vitan síni. Og ein er ognad Hans Andriasi Djurhuus, har Heðin hevur sett kendar partar úr m.o. barnarimum saman í eina heild, sum leggur dent á varandi virðið í skaldskapi farsara.

Broyting

Hoyrnin og sjónin eru í miðdeplinum í fyrstu yrkingini, »Listin kann vera«, sum greiðir frá, hvussu list kann vera vorðin. Í hesi yrkingini verður samband knýtt við undanfarna savnið »Strandvarp«, har ein yrking eitur »Morgun«, sum sigur frá, tá ið sansarnir eru á tremur og alt er vorðið til mynd. Hendan myndin er listin, og um hana verður sagt at »hon er sonn sum sorgin / lutleys sum hon«. Hendan samanberingin kendist í so gjørd, men í »Ljósins ljós« verður hon lýst nærri. Sorgin og listin hava tað felags, at teir sópa alt annað til viks, ein sansar bert hana — sorgina og/ella listina. »Listin kann vera« sipar ikki bert til »Morgun« í »Strandvarpinum«, men eisini til »Myndarøðina«, sum lýsir óvirknu, bommetandi áskoðararnar í biografi. Cowboyfilmurin, ið verður vístur, er endaleysur allir filmar eru eins, gjørdir av umboðum fyri tey, ið hava valdið á heiminum. Og filmurin er amboðið til at varðveita valdið á okkum. Men í yrkingini »Listin kann vera« hevur skaldið slitið hetta haftið og ger sjálvst filmin, »geri min film / við egnum ljósi / og ljóði«.

Hendan fyrsta yrkingin í »Ljósins ljós« visir greidliga ein mun millum nýggjasta savnið og undanfarna. Í tí fyrsta kendist eingin vegur burtur úr óvirkseminum í biografistólinum, nú skapar skaldið sær loysnina sjálvst. »Ljósins ljós« tykist at vera meira bjartskýgt enn »Strandvarp«. Nivandi ivin og óttin um sjálfan seg, spurningurin um ætlanina við livinum og sambandið við hini varð í »Strandvarpi« lýst við myndum, ið rukku niður á botn í sinninum og settu av og á hol á tað. Hetta slagðið av myndum eru ikki frammaliga nú. Men tað merkir ikki, at somu evni ikki verða viðgjørd í báðum søvnunum, tað verða t.d. kaldligu viðurskiftini millum fólk, kenslukuldin.

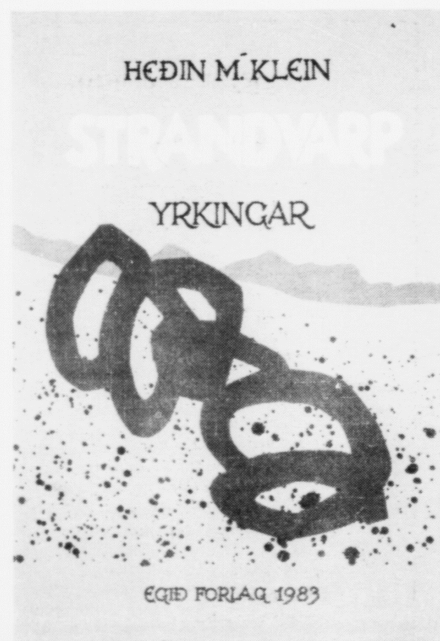
Yrkingarháturin er yvirhefur tann sami í hesum báðum søvnunum. Ofta byrja tær við eini uppliving, sum verður lýst við eini mynd, ið síðani flytur seg yvir í aðrar myndir, broytist og umskapast. Stundum verður endað við eini niðurstøðu sum í »Sjónarhvarvið«. Í »Aftur við hús« er tað hetta at kenna nakað aftur, at minnast, ið

verður lýst við vætumyndum: keldur, ráki, aldubrot. Yrkingarnar í »Ljósins ljós« eru orðarikari enn í »Strandvarpi«. Tað ger tær minni torskildar, men tað ger tær eisini avog á nakað leysar, sum t.d. »Reykjavík by Night«. Heldur enn yrkingarháturin tykist lagið — innihaldið — at vera broytt.

Yrkingarnar í »Ljósins ljós« benda á, at skaldið er komið til sættis við livið og heimin, hóast tað als ikki tekur undir við øllum ella heldur væl standa til. Hetta kemur

fram í tveimum yrkingum, sum finnast at menningini og mentanini í okkara parti av heiminum, »Vit sum eru so tung á flogi« og »So leingi tað varir«. Tekniska menningin stendur fyri skotum, hon sum hevur gjørt hernaðarlugu menningina móguliga. Men eisini gerandisteknikkur okkara fær sitt — skip, bílar og flogfór, sum gera okkum fýr fyrst á ferðast skjótt-skjótari-skjótast. Atfinningarsemi móti imperialismi í Grønlandi er at finna í »Hjálpi til sjálvhjálpi«, har skaldið setur

Konu ljóð

Skyggjandi tanngarður
Lýsandi smíl
Tín barkalátur
Og síðani
Títt bliða eyga
Loyndar sotleiki
Treytar leyst
Ein løta í lýðku.

Kvirrleikans rokkahjarta
Kryrrunar kyrra
Góðsku Nirvana
Og sálar døg.

Elskaða. Húð tín
Angar
Av løttum vindi og luft.
Føvningur tín
Sum nýturkað klæði
Frískleikans pístr í blóði.

seg í grønlendingssins stað fyrst at kenna, hvussu tað er at vera fremmandur heima hjá sær sjálvum, hvussu tað er at vera »húskallur í hesum / landi / sum er alt ov stórt / til min at rokja«. Ein orsök til, at so illa stendur til í menniskjuheiminum, verður lýst í yrkingina »Imillum«, sum lýsir tey trøngu korini kærleikin hevur at virka í. Yrkingin reksar upp, hvussu tey eru, t.d. plássíð millum eggina og knivbakkan, blundið og sjónina ella millum himprið og líkasæluna.

Viðgerðin og metingararnar hjá Heðini av mentan okkara, livshátti okkara — sivilisjonskritikkurin — rokkur frá atfinningum móti mentanarligu piningini her hjá okkum sjálvum, til hernaðardubbingina og til samhug við grannar okkara, sum sambært valdandi hugsan eru stytri á leið komnir enn vit.

Permur og innihald

Permumyndirnar til tey bæði seinastu søvnini hjá Heðini hevur Bárður

Jákupsson gjørt, og tær hava uppiðrið nøkur orð. Eg nevndi at munur er á lagnum í »Strandvarpi« og »Ljósins ljós« — tað fyrsta er meira hugtungt enn tað seinna — permumyndirnar lýsa hendan munin á ein annan hátt. Perman á »Strandvarpi« hevur ein togenda ella okkurt annað, ið liggur samanringt ella knýtt mitt í myndini, og sum tekur nógv pláss. Hetta knýtta samsvarar við, at savnið viðger mest hugtugtandi sinnisrørslur. Men uttan á »Ljósins ljós« eru flykrur, sum hava ymiskt skap, ymsa stødd og ymskan lit. Tær liggja spjaddar, eins og yrkingarnar í savninum lýsa ymisk viðurskifti list, ást, hernaðardubbing, imperialismu og barnsins myndaheim, sum verður lýstur í »Barnsins summar«.

Ja minnst tú gandin gjøgnum hálvum afturlatin eygnalok flákrandi ljósar virvaldar. Og legði tú eygni saman kámti tú kortini dagin.

Nakað tað sama ber tað til at uppliva, tá ið tú lesur yrkingarnar hjá Heðini.

Maian Simonsen